

Årsrapport 2021

avseende överenskommelse
mellan Regionstyrelsen och
Folktandvårdsnämnden

Innehåll

Kvalitet	3
Hälsoorientering	4
Prioritering	5
Tillgänglighet	5
Tandvård till barn och unga.....	6
Generella munhälsoinsatser	6
Kontakter med BHV och utbildning av BHV-personal.....	7
Allmäntandvård	7
Särskilt ansvar för tandvård till barn och unga	8
Specialisttandvård för barn och unga, exklusive tandreglering	9
Tillgänglighet	9
Tandreglering.....	10
Tillgänglighet tandreglering.....	11
Tandvård till vuxna	12
Konsultationer och samverkan.....	12
Specialisttandvård för vuxna	13
Flödeseffektivitet	13
Särskilt ansvar inom vuxentandvård.....	13
Tillgänglighet	14
Övrigt	15
Läkemedelskostnader	15
Befolkningsansvar.....	16
Utbildning av nytexaminerade tandläkare	16
Specialisttandläkarutbildning	17
Nationellt odontologiskt centrum.....	17
Kunskapscentrum för äldres munhälsa (KCÄM)	20

Årsuppföljning av Överenskommelsen 2021

Uppföljningsbilagan följer överenskommelsens rubriksättning.

Kvalitet

1. Antal genomförda riskanalyser, händelseanalyser, internutredningar, avvikelserapporter och Lex Maria-anmälningar. Slutsatser av och därpå följande åtgärder utifrån Patientnämndens verksamhetsberättelse som rör tandvård.

Vi har under året anmält 542 avvikelser och gjort 6 internutredningar samt 2 anmälningar enligt Lex Maria.

Ingen händelseanalys har gjorts.

Under 2021 har gjorts 5 riskanalyser. Samtliga handlar om konsekvenser vid schemaförändringar som man planerat genomföra.

Slutsatser av dessa riskanalyser är att de föreslagna schemajusteringarna kan genomföras och att positiva effekter klart överstiger ev. negativa konsekvenser.

Patientnämnden har inte kommit med någon verksamhetsberättelse för 2021 ännu men Folk tandvården har normalt sett inte berörts så mycket i tidigare verksamhetsberättelser.

2. Slutsatser utifrån genomförda analyser.

Vi ser under 2021 ett fortsatt stort engagemang från chefer och personal i patientsäkerhetsarbetet.

Antalet avvikelser är ungefär samma antal som föregående år.

Ett stort antal kontakter med Chefstandläkaren från verksamhetschefer och personal tyder på att arbetet med avvikelser och patientsäkerhet är aktivt.

Redovisning av avvikelser och åtgärder med anledning av avvikelser är en stående punkt på klinikernas Arbetsplatsträffar.

Folk tandvården bedriver ett aktivt arbetsmiljöarbete och har under året drivit en process ”Sunt arbetsliv” där kommunikation på arbetsplatsen är en central del.

Kommunikation och öppen dialog är en förutsättning för att driva patientsäkerhetsarbetet.

Nyanställda tandläkare och tandhygienister erbjuds ett trainee program med en rad aktiviteter/genomgångar av centrala delar av verksamheten, bland annat patientsäkerhetsarbetet där det betonas att vi är en lärande icke bestraffande organisation där vi skall utvecklas bl.a. genom att lära av eventuella misstag där enskilda anställda uppmanas att anmäla avvikelser.

Alla som genomgår traineeprogrammet har en eller flera utsedda handledare.

Chefstandläkaren är med i Nationella arbetsgruppen för patientsäkerhet och arbetet med det verktyg som tagits fram av SKR och Socialstyrelsen har påbörjats. En arbetsgrupp har bildats som arbetar med patientsäkerhetsverktyget.

Avvikelser och klagomål utvärderas kontinuerligt av chefstandläkaren och presenteras några gånger per år till all personal genom krönikor på intranätet. En mera ingående redovisning och analys görs årligen med alla chefer. Chefstandläkaren är också med i Vårdrådet som beslutar om ändring av arbetsätt och riktlinjer bl.a. med utgångspunkt i vad som framkommer från avvikelser och klagomål.

Inbjudan till nya Patientsäkerhetsronder har skickats till alla verksamheter och kommer att genomföras.

Uppföljning av följsamheten till hygienregler görs regelbundet.

Uppföljning görs årligen av kvalitetsregister bl.a. SkaPa och redovisas i ”Odontologiskt bokslut”.

De vanligaste orsakerna till avvikelser är fördröjd diagnostik/fördröjd behandling samt förväxlingar.

Kontinuerligt arbete med att justera arbetsätt och rutiner för att reducera dessa orsaker till avvikelser sker.

Endast ett fåtal avvikelser eller klagomål är relaterade till Covid-19.

Klagomålen som kommer in via 1177 eller Patientnämnden handlar oftast om bemötande/information/omhändertagande (förutom att man klagar på att man får betala vid uteblivande som inte är direkt kopplat till behandling/patientsäkerhet).

Slutsatser om klagomålen kommuniceras med chefer och anställda på det sätt som beskrivs ovan och en viktig slutsats av klagomålen är att det är viktigt att patient/anhörig är delaktig i vården, ges rätt information om vad som kan göras och förväntat eller möjligt resultat.

Avgörande för att framledes kunna bedriva en tillgänglig, kvalitativ och patientsäker vård kommer att vara tillgången på utbildad och erfaren personal.

Vi kommer också att behöva arbeta vidare med resultatet av den kartläggning som pågår genom Patientsäkerhetsverktyget från SKR och Socialstyrelsen.

Hälsoorientering

3. Antalet sjukdomsförebyggande åtgärder ska öka 2021 jämfört med 2020. Beskriv arbetet kortfattat, antal åtgärder jämfört med 2020.

Antalet sjukdomsförebyggande och sjukdomsbehandlade åtgärder minskade jämfört med föregående år med 5754 åtgärder (-6,5 procent). Enbart sjukdomsförebyggande åtgärder minskade med 283 åtgärder för samma period.

Det totala antalet behandlingsåtgärder minskade med 7 procent under 2021 jämfört med föregående år.

Antalet sjukdomsförebyggande och sjukdomsbehandlade åtgärder för patienter (alla åldrar) med hög risk ökade däremot under 2021 jämfört med föregående år med 0,1 åtgärd/K2-patient och 0,3 åtgärder/P2-patient.

Prioritering

4. Beskriva hur organisationen verkar för att prioriteringsordningen vid resursbrist följs.

Varje chef är informerad om och ansvarig för att prioriteringsordningen följs på den enskilda kliniken/enheten. Under året har vi kopplat till resursfördelningsmodellen tagit fram en kapacitetsmodell där vi på Folktandvårdsnivå kan se hur många steg i prioriteringsordningen man på varje enhet klarar av med befintliga resurser. För att alla kliniker ska klara av grunduppdraget och för att jämna ut kapaciteten mellan enheterna görs vid behov väl övervägda tillfälliga utlåningar av personal.

Resursfördelningsgruppen bestående av HR-konsult, områdeschef specialisttandvård, verksamhetsutvecklingsstrateg och en verksamhetschef i allmäntandvård har mandat att besluta om dessa förflyttningar/utlåningar på uppdrag av Folktandvårdsdirektör.

Tillgänglighet

5. Beskriva hur tillgängligheten via 1177 Vårdguiden under 2021 har förbättrats.

Antalet personer som själva bokar tid för undersökning har ökat under året samt antalet personer som ombokar och avbokar sina tider ökar ständigt. Flera valbara tider finns tillgängliga för patienterna att boka in sig på för undersökning än föregående år. Vi uppfyller kravet med att besvara inkommande ärenden på 1177 Vårdguiden inom två arbetsdagar.

Tandvård till barn och unga

Generella munhälsoinsatser

6. **Antalet förebyggande insatser i skolorna ska stärkas 2021, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden jämfört med 2020. Beskriv kortfattat Folk tandvårdens folkhälsoenhets arbete med generella insatser för barn och unga.**

Folktandvårdens folkhälsoenhet bedriver populationsinriktade hälsofrämjande insatser för barn och ungdomar i länet. Folktandvårdens socioekonomiska klusteranalys ligger till grund för omfattning och fördelning av munhälsoinsatserna. Likt en trappa stegras aktiviteterna, ju större ohälsa desto fler insatser. Första steget i åtgärdsstrappan innefattar skolbesök i vart och ett av skolans stadier. Besöken syftar till att stärka barnens och ungdomarnas empowerment d.v.s. stärka individens egen förmåga att hantera sin situation och stärka sina egna resurser. Alla skolor erbjuds besök. Under höstterminen 2020 och vårterminen 2021 besöktes 190 förskoleklasser (70% av totala antalet förskoleklasser), 184 klasser (75% av totala antalet klasser) i årkurs 4 samt, 21 klasser (40% av totala antalet klasser) i årkurs 7. Enbart enstaka gymnasieskolor besöktes. Pandemin har varit en försvårande faktor under 2021, från bokning till utförande, men har även medfört förändringar i de olika koncepten vid skolbesöken, bl.a. har lektioner utomhus och digitala lektioner genomförts. I årkurs 4 genomfördes "Tandresan" en tävling som ska locka eleverna att jobba vidare med friskfaktorer kopplat till sin munhälsa. Glada tanden innebär tandborstning i förskolan. 65 förskolor är uppstartade, ca hälften har dock valt att pausa denna verksamhet under pandemin. Fluoridsköljning i skolan äger rum i 16 skolor i länet, dock har vissa skolor valt att pausa denna aktivitet under pandemin. Steg 4 i trappan är s.k. "Tandborstbytarveckor" de syftar till att dela ut tandborstar och tandkräm i områden med ohälsa och risk för ohälsa. Ett bildbudskap sprids i området angående tandborstning morgon och kväll, samt att tandborstar/fluorid tandkräm delas ut till alla barn/ungdomar och familjer på skolor, förskolor, familjecentraler, bibliotek o.s.v. Aktiviteten har nått de områden som motsvarar kluster 4 och 5 i klusteranalysen. Viva tanden är ett föräldrastödskoncept och en del av familjecentralernas arbete. Se punkt 7. Lokala aktiviteter förekommer i områden med ohälsa och risk för ohälsa. Folktandvården deltar i en rad lokala arrangemang på olika ställen i länet. Exempel på detta är områdes- och familjefester, och hälsodagar i olika områden. På grund av pandemin har få tillfällen getts till dessa aktiviteter.

Kontakter med BHV och utbildning av BHV-personal

7. Redovisa hur det kontinuerliga stödet/samarbetet sker.

Folktandvården samverkar med alla länets 22 Barnhälsovårdsmottagningar(BHV)/ familjecentraler genom en kontaktperson från varje mottagning, samt en BHV-ansvarig på Folktandvårdens kliniker. Samarbetet består av att Folktandvården vid behov ger information i föräldragrupper genom Folktandvårdsklinikernas BHV-ansvariga personer. Informationen inriktas på barnets munhälsa kopplat till friskfaktorer i form av kost och egenvård. Tandborste delas ut vid varje besök. I områden med högst ohälsa levererar dessutom Folktandvården både tandborste och tandkräm till BHV som sedan delas ut. Många frågor ställs vid informationstillfällena och många bra diskussioner förs.

Folktandvården har fortlöpande kontakt med Barnhälsovårdens samordnare och utbildar BHV-sköterskor. Utbildningstillfällen ges vid behov och innefattar en dags utbildning. Under 2021 har ett utbildningstillfälle genomförts, och ca 20 BHV-sköterskor utbildades. Folktandvården deltar årligen vid BHV-sköterskornas nätverksträffar för avstämning och diskussion.

Folktandvårdens folkhälsoenhet har en sammanhållande funktion gällande de BHV ansvariga på klinikerna och håller kontinuerligt kalibreringsmöten samt håller tät kontakt med avdelning för Pedodonti inom Specialisttandvården gällande den odontologiska kunskapen. 2021 inkom 35 remisser till Folktandvården från BHV. Viva Tandem är en förstärkt samverkan med familjecentralerna i de områden där en högre nivå av ohälsa eller stor risk för ohälsa finns. Barnen kallas in vid 9 mån och vid 18 mån. Familjen ges stöd och råd i form av friskfaktorer kopplat till barnets munhälsa. Under 2021 har verksamheten löpt på trots pandemin, dock med många uteblivanden. Viva Tandem finns i Vivalla, Varberga, Brickebacken, Baronbackarna och Oxhagen. Under året har ca 400 barn/familjer nåtts av insatsen.

I Kopparberg genomförs en modifierad variant, där Folktandvården träffar alla barn i samband med BHVs läkarbesök vid 6 och 12 månaders ålder, ca 40 barn har tagits emot under året.

Allmäntandvård

8. Antal barn 0-1 år som blivit hänvisade från BHV eller själva sökt till Folktandvården

Under 2021 behandlades 429 barn 0-1 år hos Folktandvården. Antal remisser mottagna från BHV för barn 0-1 år var 25 stycken jämfört med 16 remisser föregående år.

Särskilt ansvar för tandvård till barn och unga

9. **Antal barn som uteblivit från undersökning eller behandling och som trots vidtagna åtgärder inte kunnat behandlas eller undersökas. Antal barn redovisas för innevarande år respektive två år tillbaka i tiden.**

Antal barn som uteblivit	År 2019	År 2020	År 2021
från undersökning	530	554	479
under behandlingsperiod	104	90	109
Totalt	634	644	588

10. **Vilka insatser som görs för att få barn som uteblir att komma till tandvårdsbesök.**

När ett barn uteblir från sitt tandvårdsbesök försöker kliniken alltid nå målsman/myndiga barnet per telefon för att erbjuda en ny tid samt förklarar vikten av att komma på bokade tider.

Om ingen svarar hanterar utsedd personal på Folktandvårdens Kundcenter ärendet vidare genom att återigen ta telefonkontakt och upprätta en personlig relation med målsman/myndiga barnet för att skapa sig en bild av varför patienten inte kommer till sitt besök och därmed hitta individuella lösningar så att patienten får den vård som hen har rätt till.

Om det trots upprepade försök inte går att nå målsman/myndiga barnet sänds ett brev med en uppmaning om att höra av sig till oss för en tidsbokning. Om målsman/myndiga barnet inte hör av sig antecknas barnet för ny kallelse 12 månader framåt.

Efter 12 månader sänds två brev med 14 dagars mellanrum med uppmaning om att höra av sig för en tidsbokning.

Om målsman ej hör av sig tas i detta läge ett beslut av verksamhetschefen/odontologiskt ansvarig tandläkare om anmälan till Socialtjänsten utifrån en odontologisk bedömning.

11. **Antal barn som anmäls till sociala myndigheter på grund av misstanke om omsorgssvikt eller att barnet på annat sätt far illa. Övergripande beskriva rutinen.**

Under 2021 gjordes 208 orosanmälningar till socialtjänsten.

Specialisttandvård för barn och unga, exklusive tandreglering

12. Antal behandlade patienter per specialitet

Avdelning	Start	Avslut
Pedodonti	583	612
Parodontologi	105	104
Protetik	96	85
Endodonti	72	83
Bettfysiologi	60	57
Odontologisk radiologi	1909 (genomförda us)	
Totalt	1012 exkl. rtg.	1027 exkl. rtg.

13. Antal behandlingar under narkos.

Det gjordes 36 behandlingar under narkos år 2021.

Tillgänglighet

14. Väntetider per specialitet 31 december 2021.

Se tabell punkt 15. Notera ökade väntetider jämfört med samma period föregående år avseende dentoalveolär kirurgi. Förutom Covid 19-effekt på kirurgisk verksamhet förklaras ökningen av minskad tillgång på operatörer 2021. Från 2022 kommer samverkan med käkkirurgiska kliniken USÖ ske kring dentoalveolär verksamhet för att minska kötider.

15. Antal patienter på kö för varje specialitet 31 december 2021.

Avdelning	Akut		Förtur		Kö	
	väntetid	antal pat	Väntetid	antal pat	Väntetid	antal pat
Pedodonti	0	0	0-5 mån	120	3-7 mån	100
Parodontologi/ dentoalveolärkirurgi	0-2 mån	2	1-4 mån	38	3-7 mån	37
Implantatkirurgi	0	0	0	0	0	0
Protetik	0	0	0 mån	11	0	0
Endodonti	1-10 mån	10	8-18 mån	21	0	0
Bettfysiologi	0	0	0-2 mån	3	0-4 mån	14
Odontologisk radiologi	0	0	0	0	0-1mån	4

Tandreglering

16. Antal och andel patienter som blivit behandlade under 2021, uppdelat på åldersgrupp samt allmäntandvård/specialisttandvård.

Ålder	Allmäntandvård		Specialisttandvård	
	Antal	Andel	Antal	Andel
23	2	0,05%	86	2,14%
22	5	0,13%	97	2,47%
21	4	0,10%	94	2,43%
20	2	0,06%	124	3,54%
19	9	0,26%	196	5,58%
18	18	0,53%	244	7,17%
17	25	0,75%	310	9,35%
16	52	1,53%	342	10,05%
15	81	2,34%	324	9,36%
14	154	4,22%	276	7,56%
13	199	5,38%	235	6,35%
12	304	8,07%	164	4,36%
11	336	8,81%	130	3,41%
10	300	8,08%	73	1,97%
9	240	6,51%	44	1,19%
8	79	2,18%	11	0,30%
7	18	0,49%	16	0,43%
6	1	0,03%	18	0,50%
5	0	0,00%	8	0,22%
4	0	0,00%	5	0,14%
3	0	0,00%	3	0,08%
2	0	0,00%	7	0,21%
1	0	0,00%	7	0,21%
0	0	0,00%	2	0,07%

17. Viss tandreglering kan utföras av allmäntandläkare enligt specialistens anvisningar. Särskild ersättning utgår då till allmäntandläkaren från ortodontiavdelningen, enligt fyra ersättningsnivåer. Redovisa hur stor den totala ersättningen är från ortodontiavdelningen till allmäntandvården inom Folktandvården/privat tandläkare för ortodontibehandling.

Av den totala uppdragsersättningen för tandreglering (28 142 000 kr) är ersättningen till allmäntandvården (folktandvård och privat tandvård) 3 683 500 kr (13 %) år 2021.

Ersättning för tandregleringsbehandlingar utbetalas till både Folktandvården och privata vårdgivare efter överenskommelse med ansvarig specialisttandläkare.

Tillgänglighet tandreglering

18. Väntetider 31 december 2021.

Avdelningen för ortodonti/tandreglering har en väntetid på 3 till 36 månader utifrån prioriteringsklass per den 31 december 2021.

Patienterna är registrerade i en vårdplaneringslista som tar hänsyn till patientens individuella förutsättningar vad gäller mognad, tillväxt etc. i förhållande till odontologiskt motiverad behandlingsstart.

19. Antal patienter på kö 31 december 2021.

Per den 31 december 2021 fanns 2400 barn på väntelista till avdelningen för ortodonti/tandreglering. Dessa patienter skulle enligt vårdplaneringslista inlett sin behandling under 2021.

Dock föreligger sedan flera år ett underskott av utbildade specialisttandläkare på avdelningen vilket är den direkta anledningen till kösituationen. Dessutom har avdelningen märkt ökad vårdefterfrågan i samband med den höjda åldersgränsen inom barn- och ungdomstandvård samt totalt ökad inflyttning i regionen av nya barnpatienter. Dessa faktorer riskerar i framtiden att påverka tillgängligheten negativt innan adekvat resursdimensionering uppnåtts i kombination med att bedömningskriterier för avgiftsfri tandreglering eventuellt ändras till att omfatta färre bettfel.

Tandvård till vuxna

Konsultationer och samverkan

20. Redovisa hur man samverkar med hälso- och sjukvårdens aktörer.

Enligt nedan uppställning har patientfokuserad samverkan skett med olika aktörer och inom olika fokusområden:

- Specialisttandvård Pedodonti + Psykiatri – **Barn som far illa (Hälso- och sjukvården och Socialtjänsten)**
- Specialisttandvård Pedodonti + Psykiatriteam från Örebro Universitet – **Tandvårdsrädsla**
- Specialisttandvård Protetik/Pedodonti + Psykiatri – **Ätstörningspatienter**
- Specialisttandvård Protetik + Opererande och onkologi/ Plastik och Käkkirurgi – **Käk- och ansiktsprotetik**
- Specialisttandvård Apné + Capiro läkargruppen samt lungmedicin – **Obstruktivt sömnapné syndrom**
- Specialisttandvård Pedodonti + Capiro läkargruppen – **Barnnarkoser**
- Specialisttandvård Ortodonti + Käkkirurgiska kliniken Örebro och Uppsala – **Ortognat kirurgi samt LKG-behandlingar**
- Specialisttandvård Odontologisk radiologi + Medicinsk radiologi – **Cancerutredningar**
- Specialisttandvård Bettfysiologi + Käkkirurgiska kliniken – **Smärtutredningar**
- Specialisttandvård Pedodonti + Karlskoga lasarett – **Barnnarkoser**
- Specialisttandvård Orofacial medicin + Lindesbergs lasarett – **Orofacial medicin narkoser + rondverksamhet**
- Samverkan i kompetensgruppen Nutrition och Munhälsa
- Samverkan i regionens nätverket Hälsofrämjande insatser
- Samverkan i nätverk för Tobacco endgame
- Samverkan Folkhälsoteam Region/ kommun
- Utbildning ”Framtidens undersköterska”
- Utbildning BVC-sköterskor
- Utbildning Universitetssjukhuset: Tex Palliativa enheten
- Viva tanden i familjecentraler.
- Samverkan munhälsobedömningar psykiatri

Specialisttandvård för vuxna

21. Väntetider för köpatienter och antal patienter på kö per specialitet 31 december 2021.

Avdelning	Akut		Förtur		Kö	
	väntetid	antal pat	väntetid	antal pat	väntetid	antal pat
Apné	0	0	0-1 mån	7	1-3 mån	8
Ortodonti/Tandreglering, vuxen	0	0	0	0	2-3 år	242
Parodontologi/implantat	0-2 mån	7	0-5 mån	160	3-8 mån	339
Protetik	0-3 mån	35	0-2 mån	19	12-18 mån	175
Endodonti	0-10 mån	67	2-20 mån	212	20 mån	11
Bettfysiologi	0-2 mån	1	0-1 mån	7	0-4 mån	38
Odontologisk radiologi	0-1 v	3	0-1mån	14	2 mån	5

Flödeseffektivitet

22. Andel av samtliga undersökta vuxna patienter som blir färdigbehandlade vid ett besök under 2021.

2021 utfördes 26381 basundersökningar av vuxna patienter varav 44 procent blev färdiga vid ett besök. Variationen mellan klinikerna var 29-54 procent.

Särskilt ansvar inom vuxentandvård

23. Redovisa hur ersättningen för det särskilda ansvaret för vuxna har använts.

Samtliga Folktandvårdens kliniker är anpassade för personer med fysiskt funktionshinder. Den årliga kostnaden för dessa lokalanpassningar (andel som belastar vuxentandvård) uppgår till 1 500 000 kronor, vilket innefattar kostnader för hissanordningar, handikaptoaletter och anpassningar av receptioner och väntrum.

Folktandvårdens kostnader i uppdraget särskilt ansvar avser till största delen kostnader för lönetillägg och kompensation för restid till behandlare som reser till kliniker i länets yttre delar där det ofta saknas fast stationerad personal alternativt är begränsat med fast stationerad personal. Anledningen till att det är så pass begränsat med fast stationerad personal är att Folktandvårdens medarbetare i väldigt stor utsträckning bor i Örebro, Karlskoga, Lindesberg och Kumla med omnejd. Folktandvården arbetar fortlöpande med ansträngningar för att kunna upprätthålla en god och jämlik tandvård i hela länet med bra tillgänglighet i både tid och rum. Kostnaden för enhetstillägg och resor på arbetstid till den del som avser vuxentandvård uppgick till 2 700 000 kronor under år 2021.

24. Antal remisser och antal sjukdomsbehandlande åtgärder vid Kariesmottagningen och hur kunskapsspridningen gått till.

Antal remisser till Kariesmottagningen under året var 38 stycken, samtliga kom från tandvården, allmäntandvård (Folktandvården och Privattandvården) och specialisttandvård.

Antal sjukdomsbehandlande åtgärder som utfördes var 69 stycken fördelade enligt tabellen nedan.

301	Sjukdomsbehandlande åtgärder	2
302	Sjukdomsbehandlande åtgärder	3
303	Sjukdomsbehandlande åtgärder	1
311	Kompletterande åtg vid munhälsoproblem	13
312	Uppfölj kompl åtgärd vid munhälsoproblem	10
313	Beteendemedicinsk behandling	8
314	Beteendemedicinsk behandling	9
321	Behandling av kariessjukdom	23

Kunskapsspridning har skett genom digitalt deltagande vid ett par terapimöten på klinik med samtliga professioner inom Allmäntandvården. Dialog kring omhändertagande av patienter med kariessjukdom har förts med odontologiskt ansvariga tandläkare inom Folktandvården för spridning till respektive klinik/enhet. Samarbete med KCÄM, Kunskapscentrum för Äldres Munhälsa, och deltagande med information om verksamheten och falldiskussioner vid Äldresamordnar-möte inom Region Örebro län samt presentation och samtal med Nationella Äldre-nätverket. Förmedling av information om mottagningen och kunskap om omhändertagande kring kariessjukdomen har också skett via intranätet.

Tillgänglighet

25. Uppföljning av förkortade behandlingsperioder enligt särskild modell för köttidsreducering, beskriv detta.

Under 2021 var målet att 50 procent av vuxna patienterna, över 24 år, skulle vara färdiga på ett besök. Resultatet blev 44 procent vilket är en förbättring med 4 procentenheter från föregående år för samtliga kliniker. Ett särskilt projekt har genomförts på Folktandvården Lindesberg för ökad flödeseffektivitet och förkortade behandlingsperioder genom en särskild arbetsmodell och ett separat IT-stöd för planering, Hygga Flow. Data insamlad i Lindesberg visade att 72 procent blev färdigbehandlade vid första besöket och det innefattade samtliga vuxna patienter ur alla riskgrupper.

Antalet åtgärder per patient var i genomsnitt 1,3 fler per patient och totalt blev 76 procent fler åtgärder signerade under 2021 jämfört med referensklinik (Hallsberg). Ökningen av antalet signerade åtgärder i kombination med en hög andel färdiga vid ett besök har bidragit till en ökad tillgänglighet för invånarna i Lindesberg och kliniken har i dagsläget en kötid <3 månader för vuxna revisionspatienter.

Övrigt

Läkemedelskostnader

26. Redovisning av statistik på läkemedelsförskrivning genom antal förskrivna recept i respektive läkemedelsgrupp och kostnader. Hur ser förskrivningen ut av antibakteriella medel för systemiskt bruk ut jämfört med tidigare år.

Läkemedel	Kostnad	Antal
A01 Medel vid mun- och tandsjukdomar	916 955	13 232
A07 Antidiarroika, intestinala antiinflammatoriska och antiinfektiva medel	20 574	106
B02 Hemostatika	13 749	78
D01 Svampmedel för utvärtes bruk	1 065	16
D07 Kortikosteroider för utvärtes bruk	0	1
H02 Kortikosteroider för systemiskt bruk	0	1
J01 Antibakteriella medel för systemiskt bruk	36 365	1 187
J02 Antimykotika för systemiskt bruk	743	7
J05 Virushämmande medel för systemiskt bruk	266	7
M01 Antiinflammatoriska och antireumatiska medel	3 637	282
M03 Muskelavslappande medel	94	3
N01 Anestetika	6 835	32
N02 Analgetika	11 090	742
N05 Neuroleptika, lugnande medel och sömnmedel	920	82
P01 Medel mot protozoer	2 060	93
R01 Medel vid nässjukdomar	0	2
R05 Medel mot hosta och förkylning	0	1
R06 Antihistaminer för systemiskt bruk	345	1
	1 014 698	15 873

Antibakteriella medel för systemiskt bruk minskade under 2021 med 22 förskrivningar mot föregående år men med en ökad kostnad av 1499 kronor.

Befolkningsansvar

27. Redovisa hur ersättningen för befolkningsansvar använts

Befolkningsansvaret innebär att Folktandvården ska erbjuda ett tandvårdsutbud i länets alla kommuner och på de orter där det finns en folktandvårdsklinik etablerad.

Klinikerna i Hällefors, Kopparberg, Laxå och Frövi har fått ersättning för den grundkostnad det innebär att driva en klinik på dessa orter och till den del som full kostnadstäckning inte är möjlig att nå med de patientavgifter för vuxna och ersättning för barntandvård som kan genereras ur befintligt patientunderlag på respektive ort. Kostnaden för denna del av befolkningsansvaret uppgick till 2 300 000 kronor under 2021.

Folktandvårdens specialisttandvård (avdelningarna bettfysiologi, protetik, parodontologi/implantat och endodonti) har fått ersättning för att omhänderta patienter med en särskild behandlingsproblematik och där omhändertagandet medför kostnader som inte ryms i Folktandvårdens prislista för specialisttandvård enligt gällande regelverk. Kostnaden för denna del i befolkningsansvaret uppgick till 1 700 000 kronor för år 2021.

Folktandvården har organiserat jourverksamheten vid en central jourklinik belägen på Gamla gatan/Klostergatan i Örebro. Jourkliniken har öppet alla dagar året runt. Folktandvårdens nettokostnad för jourklinikens verksamhet under 2021 var 700 000 kronor.

Under Coronapandemin har Folktandvården även organiserat arbetet på Jourkliniken för att på ett smittsäkert sätt kunna omhänderta länets patienter med bekräftad eller misstänkt Covid-19-infektion och samtidigt akuta besvär.

Utbildning av nyutexaminerade tandläkare

28. Totalt antal anställda nyutexaminerade tandläkare under 2021, samt kortfattat redovisa innehållet i traineeprogrammet

Under 2021 har 8 st nyutexaminerade tandläkare anställts. De har närvarat vid Folktandvårdens introduktionsdag för all nyanställd personal och är adepter i vårt traineeprogram. Traineeprogrammet är en 1,5-årig introduktion, innehållande föreläsningar, seminarier, gruppdiskussioner och auskultationer, allt med ett patientnära perspektiv för att stärka adepten i sin nya yrkesroll. Under 2021 har dessa trainee-träffar varit fysiska när det varit möjligt, och i övrigt digitala när det har krävts.

Specialisttandläkarutbildning

29. Pågående specialistutbildningar inom det nationellt finansierade systemet för specialisttandläkarutbildningen.

Antal nationellt finansierade ST-tjänster per 31/12-2021. Samtliga är aktiva med tandläkare under pågående utbildning.

Ämnesområde	Antal platser
Ortodonti	2
Pedodonti	2
Protetik	2
Endodonti	1
Parodontologi	1
Käkkirurgi (USÖ)	1

Nationellt odontologiskt centrum

30. Redovisa vilka åtgärder som utförts under uppdraget samt specificera kostnader för detta. Redovisning ska ske av såväl allmäntandvårdens som specialisttandvårdens utvecklingsprojekt under 2021.

Under år 2021 utgjorde de ekonomiska medlen för uppdraget Nationellt Odontologiskt centrum (NOC) totalt 13,5 miljoner kr. NOC-medlen har fördelats på följande sätt:

- 2,7 mnkr till Odontologiska Forskningsenheten
- 4,3 mnkr till Odontologiska Utbildningsenheten
- 3,0 mnkr till Område Specialisttandvård (STV Ledning)
- 3,0 mnkr till Verksamhetsutveckling (ATV)
- 0,5 mnkr till CT-utbildning (ATV)

Uppdraget för **Område Specialisttandvård** omfattar insatser inom områden kompetensförsörjning, regional/nationell utbildningssamverkan, regional/nationell klinisk samverkan, regionala/nationella konferenser, infrastruktur för samverkan samt vetenskaplig kompetens. Medel för detta uppgick 2021 till 3 mkr för område Specialisttandvård och är fördelade enligt tabell nedan:

Område	Belopp tkr
Kompetensförsörjning	473 000
Nationell/regional samverkan	1 098 000
Infrastruktur för samverkan o forskning	695 000
Vetenskaplig kompetens/utvecklingsarbete Specialisttandvård	734 000
Summa	3 000 00

Aktiviteter:

Kompetensförsörjning

Specialistkompetens

En strategisk och långsiktig kompetensförsörjning kräver ständig omvärldsbevakning, aktiva rekryteringsinsatser och planering för framtida dimensionering utifrån uppdraget. Specialistkompetens finns inom samtliga specialiteter som är organiserade inom Folk tandvården. Under senaste åren har resultatet av extern rekrytering av etablerade specialister varit dåligt, vilket är en nationell trend. Av den anledningen har Folk tandvården en strategi för tandläkare i den egna organisationen där ett antal meriteringstjänster inrättats under 2021. Detta meriterar dessa tandläkare att antingen söka nationella ST-platser eller genomföra intern uppdragsutbildning i Folk tandvårdens regi.

Specialistutbildning

Specialistutbildning ges för närvarande inom samtliga specialiteter.

Under 2021 pågår kombinationstjänster i ortodonti, protetik och endodonti vilket efter 6 år resulterar i såväl specialistkompetens som disputation i respektive ämnesområde.

Regional/nationell utbildningssamverkan

Samverkan i specialistutbildningen med andra utbildningsinstitutioner

Studierektor för ST-utbildningen har fortsatt engagemang i studierektorsgruppen nationellt och driver arbete för ökande samverkan, t.ex. med nationella seminarier och ämnesövergripande utbildningar. Under 2021 har studierektor tillsammans med ledningsgruppen i område specialisttandvård bevakat arbetet med införande av nytt system för nationell finansiering av ST-utbildning. Region Örebro läns tandvårdschef representerar regionen i nationell samordning i ST-utbildningsfrågor via Nationella samordningsgruppen för tandläkarnas specialiseringstjänstgöring (NSATS).

Kurser i samverkan med Institutionen för Hälsovetenskap och Medicin, Örebro Universitet

- "Ortodontiasistentutbildning" (grundnivå, 60 hp); återkommande
- Smärtlindring och sedering med tonvikt på lustgassedering inom tandvård (avancerad nivå, 7,5 hp); återkommande

Extern kursgivning

Medarbetare från Centrum för Specialisttandvård är engagerade som föreläsare i kurser med målgrupp regionalt, nationellt och även utanför Sverige. Kurserna har givits i egen regi, av Tandläkarförbundet och andra utbildningsaktörer. Omfattningen under 2021 är på grund av Covid-19 lägre än tidigare år men trenden med digital kursgivning har ökat.

Utbildningssamverkan med angränsande regioner

Under 2021 har medarbetare från område specialisttandvård främst skött utbildningssamverkan mellan regioner på distans och mest fokuserat på ST-uppdragsutbildningar.

Nätverk och uppdrag

Medarbetare inom specialisttandvården ingår i nationella nätverk inom kliniska kompetensområden. Flera medarbetare har också löpande uppdrag inom ämnesföreningars styrelser nationellt och även utanför Sverige. Disputerade medarbetare har engagerats som opponenter, sakkunniga i betygsnämnd vid disputationer samt som externa granskare vid examinationer av ST-tandläkare vid andra lärosäten. Aktiva forskare har i flera fall gränsöverskridande samarbeten såväl disciplinärt som geografiskt/organisatoriskt.

Regional/nationell klinisk samverkan

Klinisk tjänstgöring

Två angränsande regioner (Sörmland och Gävleborg) har under 2021 haft kliniskt stöd från område specialisttandvård i Folk tandvården Region Örebro län. Medarbetare inom parodontologi och odontologisk radiologi har tjänstgjort med klinik och handledning vid specialisttandvården i Eskilstuna och Gävle.

Konsultationsverksamhet

Den externa konsultationsverksamheten har framför allt berört ämnesområdena pedodonti (via videolänk gentemot Gotland) och odontologisk radiologi (via direktuppkoppling gentemot Gävleborg).

Konsultationer till allmäntandvård i regionen har skett på plats vid flera allmäntandvårdskliniker, via remiss- och telefonförfrågan samt via videomöten.

Vård för utomlänspatienter

Inom kompetensområdet käk- och ansiktsprotetik utreds och behandlas patienter från andra regioner i samverkan med enheten Opererande Onkologi inom hälso- och sjukvården. Specialkompetens gällande anaplastologisk verksamhet tillses genom samverkan med internationellt välmeriterad person.

Regionala/nationella konferenser

Trots rådande pandemi kunde en nationell konferens inom ortodonti arrangerats i Örebro. Inom Käk-och ansiktsprotetik genomfördes i samverkan med Sveriges Tandläkarförbund en diplomkurs november 2021.

Vetenskaplig kompetens/utvecklingsarbete Specialisttandvård

Utvecklingsarbeten inom Specialisttandvården har under 2021 främst berört den digitala utvecklingen. Inom ortodonti, odontologisk radiologi och protetik har digitala arbetssätt introducerats och utvecklats som del i den kliniska vardagen. Ett antal RCT-studier pågår bland annat inom ortodonti. Inom den tandtekniska verksamheten har nödvändiga investeringar för egenproducerad tandteknik via digitala processer skett. Även digitala vårdmöten har introducerats inom ortodonti, parodontologi och protetik.

Odontologisk forskning

Av de NOC-medel som fördelas till Folk tandvårdens forskningsenhet (2,7 mnkr), utgör hälften, (1.3 mnkr) sökbara forskningsmedel för projektkostnader. Den andra hälften bekostar forskningsenhetens lokaler, infrastruktur och bibliotek beläget på Klostergatan 26, samt 0,7 sekreterartjänst. Vid forskningsenheten forskar kliniskt aktiva forskare på deltid varav två är docenter, fem disputerade och sju doktorander. Under året har totalt nio vetenskapliga artiklar publicerats. De allra flesta av Folk tandvårdens forskare utvärderar befintliga odontologiska behandlingar och andra insatser i den kliniska vardagen. Några forskningsprojekt testar nya behandlingar eller arbetssätt.

Utvecklingsarbete Allmäntandvård

Under 2021 beviljades medel för en rad utvecklingsprojekt inom allmäntandvården.

- Folk tandvården Direkt i Lindesberg
- Digitala vårdbesök
- Delegerat bettfysiologiskt omhändertagande vid Folk tandvården Sofia
- Munhälsoinsatser inom rättspsykiatri- ett samarbete mellan Folkhälsoenheten och rättspsykiatri
- Digital munhälsocoach
- Beteendemedicinsk behandling av erosioner- ett samarbete mellan SKaPa och Folk tandvården Sofia.

Kunskapscentrum för äldres munhälsa (KCÄM)

31. Övergripande redovisa hur Kunskapscentrum för äldres munhälsa (KCÄM) arbetar för att kunna ge stöd, driva patientnära forskning samt samverka med andra vårdgivare i sådant som rör äldres munhälsa och munvård

KCÄM jobbar med att skapa, samla, och sprida kunskap om äldres munhälsa. Centret ska vara ett kunskapsmässigt stöd riktat till: tandvårdsprofessionen, hälso-sjukvård och omsorgen och länsinnevånarna.

Till tandvårdsprofessionen arbetar KCÄM med kunskapsspridning bl.a. via utsedda äldresamordnare på samtliga Folk tandvårdens kliniker. Möten med alla äldresamordnare genomförs två gånger per år. Utbildning i vårdambitionsnivå ges fortlöpande till nyanställd personal samt vid anmodan från klinikerna.

Fem odoweb-möten med olika teman har genomförts under året. Tandläkare Ewa Bisztyga, specialisttandläkare i orofacial medicin, har även stöttat klinikerna med konsultation gällande terapiplanering på äldre patienter på plats på kliniken.

Föreläsningar hos länets pensionärs-, anhörig- och intresseföreningar i syfte att höja den generella kunskapsnivån i munhälsa kopplat till åldrande har genomförts, dock i mindre utsträckning än tidigare pga. av coronapandemin. Aktiviteter som KCÄM deltagit i är bl.a. ”Sommarkollo för äldre” i norra länsdelen, ”Senior event” i Örebro, samt deltagande i ”Passion hela livet” som arrangerades av PRO.

Kunskapsspridning om munhälsa till hälso- och sjukvård samt omsorg har fortlöpt, dock i förminskad utsträckning pga. coronapandemin. Utbildning i munhälsa har bl.a. givits till Palliativa enheten USÖ, regionprojektet ”Framtidens undersköterska” samt ”Äldreomsorgslyftet” som anordnas av Örebro kommun.

I Regionens kompetensgrupp ”Nutrition och munhälsa” är KCÄM delaktig för att tillvarata munhälsans betydelse i nutritionsvården. Nutritionsdagen 2021 var en av höjdpunkterna under året, med många deltagare från både kommun och region. Folk tandvården deltar även i nätverket för ”Hälsofrämjande arbete” i regionen, vilket skapar ytterligare kontaktytor för samverkan.

KCÄM deltar även i olika nätverk nationellt. Folk tandvården Sveriges äldrenätverk samt nätverket för svenska äldrecentra är viktiga forum där frågor kring utveckling och samsyn kopplat till den sköra äldre patienten tas upp på strategisk nivå. KCÄM har under 2021 deltagit i föreläsningar på riksstämman som getts i samverkan med nätverken. Verksamhetschef Linnea Ryman deltar i den nybildade nationella arbetsgruppen ”Äldres munhälsa”.

Under år 2021 har en vetenskaplig artikel färdigställts och publicerat från forskningsprojektet SOFIA (Swallowing function, Oral health, and Food Intake in old Age), som KCÄM varit verksam inom. Artikeln presenterar en intervjustudie kring hur äldre personer inom omsorgen upplever sin munhälsa och upplevelsen av att få hjälp med den dagliga munvården eller att inte vilja ta emot erbjuden hjälp (Older people’s experiences of oral health and assisted daily oral care in short-term facilities).

Planering inför kommande utvecklingsprojekt har inletts med Alessandra Neves Guimaraes från specialisttandvårdens avdelning för Parodontologi Implantat.

Den kollektiva fluoridsköljning som tidigare startats upp på olika boenden i länet har mestadels pausats under pandemin på anmodan av boendena.

En försöksverksamhet som inspirerats av TAIK (Tandhygienist anställd i kommunen) från Region Västra Götaland har genomförts på det särskilda boendet Rosenlund i Örebro. Tandhygienist från KCÄM har gjort riktade insatser i syftet att höja kunskapsnivån om munhälsa hos personalen genom hög tillgänglighet på boendet samt medverkan till kunskap ”hands on” i arbetet med assisterad munvård. Detta koncept utvärderades positivt och kommer att testas på fler ställen.

Tandhygienister från KCÄM har under året givit i utbildning i munhälsa på sjuksköterskeprogrammet på Örebro universitet.

Idakajsa Sand

Folk tandvårdsdirektör/förvaltningschef

Folk tandvården Region Örebro län

Bilaga

1. Rapportering målrelaterad ersättning 2021

Andel färdigbehandlade på ett besök, vuxna patienter år 2021

Klinik	Kliniknamn	Antal basundersökningar	Antal färdigbeh ett besök	Andel färdigbeh ett besök
59701	Folktandvården Eyra	2 768	1 505	54 %
59702	Folktandvården Brickebacken	888	326	37 %
59703	Folktandvården Haga	1 110	319	29 %
59704	Folktandvården Hertig Karl	4 052	2 207	54 %
59705	Folktandvården Sofia	1 695	782	46 %
59706	Folktandvården Wivallius	718	208	29 %
59709	Folktandvården Adolfsberg	1 604	587	37 %
59710	Folktandvården Lillån	1 059	500	47 %
59711	Folktandvården Lekeberg	401	143	36 %
59712	Folktandvården Odensbacken	432	166	38 %
59721	Folktandvården Hallsberg	1 099	392	36 %
59751	Folktandvården Askersund	369	128	35 %
59761	Folktandvården Kumla	2 091	911	44 %
59771	Folktandvården Laxå	632	219	35 %
59781	Folktandvården Degerfors	561	274	49 %
59791	Folktandvården Karlskoga	1 862	805	43 %
59801	Folktandvården Lindesberg	1 573	757	48 %
59805	Folktandvården Frövi	1 553	760	49 %
59811	Folktandvården Hällefors	468	206	44 %
59821	Folktandvården Kopparberg	632	197	31 %
59831	Folktandvården Nora	814	238	29 %
		26 381	11 630	44%

Basundersökningar utförda 1 januari - 7 december 2021.

Andel färdigbeh på ett besök

